SOM RAGADVÁNYNEVEI

1. A 60-as évektől a ragadványnevekkel foglalkozó szakirodalom erőteljes fellendülése figyelhető meg. A nyelvészek többféle meghatározást alkottak, többféle szempontból vizsgálták e névtípust. A legtöbb zavar abból adódott, hogy a szerzők a ragadványneveket, a gúnyneveket és olykor a csúfneveket azonosnak tekintették. BALÁZS JUDIT szerint a ragadványnevek elsődlegesen az említőnevek rendszerébe tartoznak (BALÁZS 1982: 97). BACHÁT LÁSZLÓ TÓTH KATALINnal egyetértve a ragadványnév műszót gyűjtőnévnek tartja, amelybe beletartozik a megkülönböztető név, ami az azonos nevet viselők megkülönböztetésére jött létre, és a gúnynév, melyben a nép gúnyolódó hajlama jut kifejezésre. Gúnynevet olyan emberek is kaphatnak, akik egyedül viselik falujukban családnevüket (BACHÁT 1970: 130). MÉSZÁROSNÉ VARGA MÁRIA ragadványnévnek tekint minden olyan névalakulatot, amely eltér az élő névrendszer használatától, s ennek funkcionális okai vannak (MÉSZÁROSNÉ VARGA 1975: 22). POSGAY ILDIKÓ a ragadványnevekről elmondja, hogy jellemzőjük az öröklődés, egyes nevek több nemzedéket végigkísérhetnek, míg a gúnynevek néha egészen rövid életűek (POSGAY 1973: 34). TÓTH KATALIN különbséget tesz a gúnynevek és a csúfnevek között. Szerinte az előbbi a felnőttekre, míg az utóbbi a gyermekekre jellemző, s hozzáteszi, hogy a gúnynév öröklődhet, a csúfnév viszont nem, és ezen utóbbi egyelemű névként használatos (TÓTH 1974: 95). – MIZSER LAJOS célszerűnek tartja a ragadványnevek kapcsán a megkülönböztető szerepű névszerű szókkal, a névhelyettesítéssel és körülírással, valamint a nemesi előnévvel is foglalkozni, ami által figyelemmel kísérhető lesz a névvé válás folyamata. A tulajdonképpeni ragadványnevek 6 csoportját különíti el: 1. falusi, 2. iskolai, 3. katonai, 4. a sportolók, 5. bűnözők és 6. uralkodók ragadványnevei; ezek közül a falusi ragadványnév a magyar névkutatás egyik leggazdagabb területe (MIZSER 1987: 139–144). ÖRDÖG FERENC nagy személynév-monográfiájában különválasztja a szólító- és említőneveket. Az előbbi használati formája a családban alakul ki, míg az utóbbi a közösségben él. Ha a közösség tagjai elfogadják a családban kialakult szólítónevet, akkor azt változatlanul teszik hozzá a vezetéknevekhez (ÖRDÖG 1973: 151). – A ragadványnevek életkortól függetlenül alakulhatnak ki egy közösségen belül. Véleményem szerint, ragadványnévvé válhat minden olyan a hivatalos névtől eltérő alakulat, melyet a családon kívül szélesebb réteg ismer, használ, s identifikáló szerepét önmagában vagy a személynévvel (vagy annak valamely részével) együtt betölti.

2. A korábbiakban már összegyűjtöttem szülőfalum, Som család- és keresztneveit. Som (ukránul 1998-ig Derenkovec, ma Som) színmagyar település Kárpátalján, a Beregszászi járásban, Beregszásztól 22 km-re északnyugatra. Lakosainak száma a 2002-es népszámlálás szerint 1091 fő. Felekezeti megoszlásukat tekintve túlnyomórészt református vallásúak, de az utóbbi években többen áttértek a Jehova tanúi tagjainak sorába. A katolikusok száma elenyésző. Az 1942–2002 közötti időszakban 147-féle családnév került anyakönyvi bejegyzésre, melyet 1154 személy visel, így egy családnévre átlagban 8 személy jut. A nevek megterheltségének valós aránya ezek ellenére más képet mutat.

DOI: https://doi.org/10.29178/NevtErt.2005.13

Nézzük a 10 leggyakoribb nevet, zárójelben terheltségi mutatóját: *Ködöböcz* (122), *Nagy* (100), *Baksa* (67), *Barta* (58), *Deme* (52), *Simon* (47), *Tóth* (43), *Barkaszi* (35), *Kódus* (31), *Fejes* (24), összesen 579 személy, mely a névanyag 50%-át teszi ki. Ezen matematikai adatok is indokolttá teszik a ragadványnevekkel történő megkülönböztetést, annál is inkább, mivel vannak esetek, melyekben a családnevek mellett a keresztnév is megegyezik. A névtani irodalomban jellemző az a vélemény, miszerint a ragadványnevek száma ott a legnagyobb, ahol sokan viselnek azonos családnevet. „A sok azonos vezetéknévvel egyenesen arányos a ragadványnevek száma", ugyanakkor „nemcsak ott keletkeznek ragadványnevek, ahol maga a megkülönböztetés kényszere szüli, hanem ott is, ahol az elnevezett személy valamilyen tulajdonsága, életkörülménye stb. váltja ki őket" (ÖRDÖG 1973: 152).

Somban több mint 200 ragadványnevet sikerült összegyűjtenem. A gyűjtést a már említett időszakból összeállított névlista segítségével, kikérdezéses módszerrel végeztem, mivel magam is ismerem és használom e neveket. Adatközlőim különböző életkorú és nemű személyek voltak, olyanok, akikről tudtam, hogy saját korosztályuk neveit és azok keletkezését a legjobban ismerik. A kapott ragadványnevek nagy része a *Ködöböcz* és *Nagy* nevűek megkülönböztetésére szolgál, a legtöbb esetben a családnevek nélkül használatosak (Ködöböcz: *Badár, Csóka, Előmunkás, Filler, Ficák, Kökény, Vasúti* stb.; Nagy: *Bundi, Csoki, Fakanál, Frézer, Jura, Nyiha, Szalonna* stb.). E nevek többségének eredetét az anyaggyűjtés során az adatközlők segítségével sikerült kiderítenem, de voltak esetek, amikor több ellentétes magyarázatot kaptam. Előfordult, hogy az igen régi eredetű nevekről a legidősebb emberek is nagyon keveset tudnak. Az osztályozás során a ragadványnevek esetenként több csoportba is besorolhatóak voltak, ami találó voltukat támasztja alá. Az ilyen esetekben a nevet zárójelben közlöm.

A ragadványnevek gazdag szakirodalma többféle osztályozást, csoportosítást közöl, melyből csak néhányat emelnék ki, amit munkám során magam is felhasználtam. A. FODOR ÁGNES (1975) a neveket szófajuk alapján sorolja be, BLANYÁR VALÉRIA (1976) alakilag csoportosít, BALÁZS JUDIT (1982) a névadás indítéka szerint osztályoz. Részletes felosztást közöl B. GERGELY PIROSKA (1977) és ÖRDÖG FERENC (1973).

I. Valamilyen meglévő név alapján keletkezettek

1. A családtagok nevére utaló ragadványnevek

Férfi felmenőjének keresztnevéből alakult ragadványnevek: *Deme Gyula, Gedu Zoli, Zsiga* (apjuk neve után).

Női felmenőjének keresztnevéből alakult ragadványnevek: *Irma Laji, Róza Gabi, Trézi Gabi* (anyjuk neve).

Női felmenőjének családnevéből alakult ragadványnév: *Dibó.*

A férj megnevezésekor ragadvénynévvé vált a feleség családneve: *Fejes Gabi, Palinszki Józsi.* Általában azok kapják feleségük családnevét, akik más községből származnak, hivatalos nevüket nem ismerik, vagy nevük megegyezik valamely helybeli személy nevével.

Hozzátartozója ragadványnevéből alakult: *Filler (Kopek)* („a magyarok alatt fillér vót, az oroszok alatt meg kopek lett a váltópéndz") *Fogi (Fogárti), Kása (Jabanikása), Murek (Muhar), Pici (Picibabám), Sulek (Surda), Totti (Totas).*

2. Az illető saját nevéből keletkezett ragadványnevek

Hivatalos névből alakult ragadványnév: *Hamu (Hamutov)*, *Kohó (Kohács)*, *Kontyi (Kondor)*, *Olajbogyó (Oláh)*, *Popa (Popovics)*, *Pösö (Palinszki Sándor) Szenti (Szentléleki)*, *Rozoga (Roszoha)*, *Sárkány (Sárközi)*, *Szaki (Szatmári)*, *Tacs (Tari Csaba).*

Keresztnévből, szólítónévből alakult ragadványnév: *Bundi ~ Bundás (Bandi), Csacsa (Csaba)*, *Paprikajancsi ~ Papri (Jancsi)*, *Joszka ~ Csoszka (Józsi).*

Gyermekkori becézőnév ragadványnévként: *Andriska, Bandika, Ferike, Gyuszika*. E nevek viselői negatívan viszonyulnak ezen megszólításformákhoz. „Nem ajánlatos a szülőknek fiúgyermekük túlságosan kedveskedő-becéző jelentéstartalmú nevét hosszú ideig használni, mert könnyen gúnynévvé válhat" (ÖRDÖG 1973: 151).

A keresztnév más nyelvre történő lefordítása: *Jura (Gyula)*, *Lujdzsi (Lajos)*, *Stef (István)*, *Szása (Sándor)*. Itt főleg orosz hatás figyelhető meg.

3. Ismert személyek nevéből lettek metaforikusan

Az ebbe a csoportba sorolt nevek valamilyen külső vagy belső hasonlóság alapján, metaforikusan születtek, így közeli rokonságot mutathatnak a későbbiekben tárgyalt osztályokkal, de mivel ezek meglévő nevek, osztályozásomban itt kaptak helyet: *Császár ~ Vilmos Császár, Kenedi, Lenin, Maszarik* (külső hasonlóság alapján).

Fiktív személyek, színészek neve ragadványnévként: *Buga Jakab, Csöpi, Dzsesszi, Dzsóker, Dzsudi, Fogárti, Foreszt, (Jégcsákány), Kabos* (jellegzetes beszéde, hasonló testalkata), *Lator Laci, Latyi, Láng Vince, Ludas Matyi* (sok libájuk volt), *Mikes Kelemen, Miszter Bín* (mozgása, külalakja alapján), *Miron, (Penge), Rokkó, Rózsa Sándor* (testalkata, arcvonása nyomán), *Surda* (viselője magas, vékony), *Zorró.* Adatközlőim nem minden esetben tudtak pontos, részletes magyarázatot adni, a legtöbbször csak annyit fűztek hozzájuk, hogy ebből vagy abból a sorozatból, filmből való a név.

Sportolók neve ragadványnévként: *Fiser, Frézer, Kis Puskás, Maradóna, Puskás, Szmojsz* (egy focista nevéből képezték), *(Totti).* A faluban a sportnak, különösen a labdajátékoknak nagy hagyománya van, s ez jól megmutatkozik a ragadványnevek terén is.

4. Háziállatának neve vált ragadványnévvé

Badár (ökre neve után), *Pettyes* (kutyája neve).

II. Testi tulajdonságra utaló ragadványnevek

Termet, testalkat: *Deszka, Dugó, Giliszta, Husi, Jak, Kis Márkus, Kis Nagy Béla, Látyu* (nagy, magas ember, de fizikuma puhány, lanyhatag)*, Kökény, Kövér Marika, Melák, Moszat, Pácán* (orosz, 'kölyök' itt nagy termetű)*, Paszuj, Penge, Pihe, Roppant Nagy Béla* (feltűnően erős fizikumú), *Szalonna, Szuhoj Cselovek* (orosz 'száraz ember', aszott, sovány), *(Szultán), Zsiros.*

Haj-, arc-, testszín: *Birka* (göndör hajú), *Brazil, Cigány biró, Csóka, Kormos* (arcuk sötét, kreolbarna), *Muhar* („a haja ugy nől, mint a fü, ritkán"), *Pöszke* (a *szöszke ~ pöszke* ikerítéses pár egyik tagja, az egész család szőke)*, Piri* (vörös hajú)*, Rigó, Szultán* (mindkettő sötét bőrű).

Hangszín: *Brumi, Drumó* (brummogva, dörmögve beszélnek).

Testi hiba, testrészek feltűnő volta: *Csibe* (gyenge látású, „szürkületko mán annyit sem látott, mint egy tyuk"), *Füles, Kocska Zoli* (kacska kézzel született), *Pislancs* (gyakran pislog)*, Suta Kálmán, Talpas Jolán* (nagyméretű lábbelit visel).

Beszédhiba: (*Fatej)*, *Gyulagyula* (hadar), *Kacsa Kázmér* (sejp, nehezen érthető a beszéde).

Járásmód, testi ügyesség: *Bicő* (a legkisebb fiú, aki nővérei mellett csak bicegett), *Golyó* (gyorsan, szinte futva jár)*, Kisjány* (lányos járású), *Pöre* (ügyesen, pörögve-forogva mozog), *Pötykő* (kiskorában tötyögött-pötyögött), *(Soti) Szöcske, Szökőcs* (szökve ered futásnak), *Tatyi* (tötyögve járt).

Öltözködés, szőrös test: *Bundi* (feltűnően szőrös, „bundás" felsőtestű), *Elza bácsi* („apja nadrágját horta", férfiasan öltözködik), *Pinácsku* (rövid ruhákban járt).

III. Lelki tulajdonságra utaló ragadványnevek

Az alanyra jellemző belső tulajdonság: *Pontos* (pontos, precíz munkát végzett), *Siri ~ Sirós, Soti* (*sotojka* 'a felnőttek társaságát kereső, okoskodó, eleven, mozgékony, talpraesett gyerek'), *Vidám.*

Észbeli tehetség, tudomány: *Doki, Faluesze.*

Kedvelt tevékenység, étel, szenvedély, szokás: *Bagó, Cibere Laji, Csali* (horgász), *Csoki, Csőröge, Fagyi, Füny* (szeret fütyülni), *Hoki, Hosszupuska* (vadász)*, Lili* (csak lila sportszárban lépett pályára), *Mogyoróscukor, Mosópor, Szopi* (sokáig szopta az ujját).

Más valláshoz való tartozás: *Hivő Endre, Hivő Sanyi, Hivő Gyuszi* (a Jehova tanúit általánosan *hivő*-nek nevezik, s az itt megnevezett személyek az egyszerű tagoknál magasabb szerepkört töltenek be közösségükben).

IV. Szavajárásra utaló ragadványnevek

Tulajdonképpeni szavajárási nevek: *Fatej* ('fater', sejpítve beszél), *Lakarcsi, Menyus, Métermázsa, Passz, Papó, Priki, Puca, Szmotri* (orosz, 'figyelj').

Káromkodás: *Baszod, Jabanikása, Pizdu* (a két utóbbi orosz kifejezés).

Kedvelt nóta: *Picibabám.*

Egyszeri (vagy többszöri) mondás: *Bankó, Gumiseggü* („éngem üthetnek, az én seggem gumibú van", az iskolában pálcával fenyítették), *Rezeda* (a lányát szép rezedának nevezték, „akkor én meg rezeda vagyok"), *Stám* (nem tudott oroszul, mindenre azt mondta, *tám* 'ott, arra').

Egy-egy szó, név helytelen ejtése: *Flóri (Lóri ~ Lóránt), Kotyec* (orosz, *k otcu* 'apámhoz'*), Menyecske (menetke), Nyenye (nénje), Pikli (tipli), Pipu (Pityu), Totas (kakas).*

V. Valamilyen eseményre, történetre utaló ragadványnevek

Bringa (betakarításkor összetört alatta a kerékpár), *Dzsó* (Amerikában járt), *Erdész* (kiskorában eltévedt az erdőben), *Gálic* (a munkaadója rézgálicért küldte a hegyre), *Jégcsákány* (hideg vízben halászott), *Kaccsantó* (egy *Kaccsantó* nevű színésztársulat játszott a községben, amelynek alkalmi szereplője volt), *Kerekes* (a traktor kerekének szerelése közben rálépett a szelepre és kitörte), *Kóla* (kólásüvegben hordta a bort), *Mész* (a munkavezetője mészért küldte).

VI. Foglalkozásra, tisztségre utaló ragadványnevek

Bótos Vilma, (*Császár* [részlegvezető volt a gazdaságban]), *Csiga Feri* (házi készítésű csigatésztát árusított a piacon), *Csordás Sanyi, Fakanál, Galambász, Harangozó Ködöböc, Hentes Ködöböc, Jegyző Gyuszi, Káposztás Feri* (káposztatermesztő), *Klubvezető Olgi, Kupic* (halkereskedő)*, Lisztes* (az élelmiszerhiány idején csak nála lehetett lisztet kapni), *Májszter ~ Májsztró* (autójavító műhelye volt), *Mócárt* (zenetanár, zenész), *Pocokhuszár* (gabonaraktári őr volt)*, Postás Ibolya, Postás Irénke, Postás Manci, Tefu* ('teherfuvarozó szolgálat', anyagmozgató, habarcshordó az iskola építésénél), *Tiktakk* (órásmester), *Vasuti Endre; –* Kiemelkedő munkaköri tevékenység: *Előmunkás.*

VII. Idegen származásra utaló ragadványnév

Magyar Bandi (Magyarországról települt át a községbe).

VIII. A lakóház fekvése

Szorosi Ernő, Szorosi Irénke (mindketten „a kanyarba laknak").

IX. Bizonytalan eredetű ragadványnevek

Annók, Báger, Csuhás, Csücsök, Ficák, Filler (egyesek szerint a *fűrer*-re hesonlított, míg mások szerint „fogához verte a garast"), *Grisa, Kahán, Klód, Kecsu, Krisztina, Kuru, Mányó, Misa, Nyúl, Pete, Petra, Sedó, Still, Stikli, Siskin, Szotyó, Tomasz, Tosztó.* E nevek többségének érthető a köznévi jelentése, de eredetükről az adatközlők vagy nem tudtak, vagy eltérő magyarázatot adtak.

3. A fentiekhez a következő megállapítások fűzhetők. A fiatalokra általában a média által tolmácsolt, illetve beszédhibából, nyelvbotlásból keletkezett ragadványnevek a legjellemzőbbek, melyek főleg metaforikusak; míg a középkorúak és idősebbek általában külső és belső tulajdonságra utaló, illetőleg foglalkozásneveket viselnek. Ez azzal is magyarázható, hogy sokan a gazdaságban dolgoztak, nap mint nap találkoztak, szoros közösséget, szinte családot alkottak, egymásnak nevet adományoztak, míg mások egyedi szakmájuk által kapták nevüket. „A kolhozba mindenkinek vót valamijen neve."

Használati formájukat tekintve leginkább egyeleműek, sok kételemű, s kevés számban, de előfordulnak háromeleműek is. A ragadványnevekkel történő megszólítás széles körben elterjedt jelenség, különösen a pontos azonosítást igénylő helyzetekben jellemző. A ragadványnevekhez való viszonyulás személyenként más és más. A legtöbben elfogadják a közösség által adományozott névalakot, de vannak, akik különösen irritálónak tartják e megszólításformát. Ez utóbbiakhoz általában valamilyen elmarasztaló jelentés, asszociáció társul (*Mányó, Mosópor* stb.). Kialakulásuk kortól független. Legjellemzőbbek a fiatal korban keletkezettek, de jelentős számmal vannak olyanok, melyek a 30-as, 40-es éveikben járóknál alakultak, többjük később öröklődhet (pl. *Bicő, Totas* stb.). Az öröklődő és foglalkozásneveket általában a keresztnévvel együtt, míg az egyéb neveket a legtöbbször önmagukban, a teljes név helyett használják. Az ifjúkori ragadványnevek egy-egy személynél válthatják egymást. Ezek általában rövid ideig használatosak (nem is tekinthetők igazi ragadványneveknek, mindinkább gúnynevek), de az egykorúak tudatában jelen vannak, így előfordul, hogy ugyanazon személynek több neve is ismeretes,

melyek közül általában a legutóbbit, legújabbat használják. Az öröklődő ragadványnevekről sokszor viselője sem tudja, hogyan keletkezett, a legtöbb válasz: „apámot vagy nagyapámot is igy hijták". Vannak esetek, amikor az utódok nemcsak a név keletkezését, hanem magát a ragadványnevet sem ismerik. „A fiatal nemzedék már sok estben saját családja ragadványnevét sem ismeri. A szülők, nagyszülők már nem adják tovább nevük történetét, vélt vagy valós értelmét. S általában a fiú ági öröklődés jellemző" (SZADVÁRYNÉ KISS 1991: 601). A női ragadványnévadás nem általános, nem öröklődő, de jelenlévő névadási forma: *Bótos Vilma, Postás Ibolya, Soti, Szorosi Irénke, Talpas Jolán* stb. A ragadványnév-használatban nem figyelhető meg nemzedéki megoszlás.

A magyar környezet ellenére meglehetősen sok, főleg orosz nyelvre visszavezethető ragadványnév figyelhető meg: *Grisa, Pizdu, Stám, Szmotri* stb. Legkézenfekvőbb magyarázat erre az orosz több évtizedes államnyelvi jelenléte, valamint e nevek keletkezésének ideje, mely a szovjet időkre datálható. Az ukrán nyelvből való példák hiánya összefüggésbe hozható a fiatal államisággal, illetőleg azzal, hogy a terület nagyobb részén az orosz anyanyelvűek dominálnak.

Az adatközlők több ragadványnevekkel kapcsolatos mondókára, mondókarészletre, történetre emlékeztek, amit szüleiktől, nagyszüleiktől hallottak, s ezeket örömmel tolmácsolták, bízván benne, hogy így továbbra is fennmaradnak. „A fijatalokat az ijesmi mán nem érdekli" – mondják. Az egyik ilyen:

Barta János ígérem,
Deme Péter kikérem,
Barta Laci nagygazda,
Baksa Sándor a sánta,
Deme Lajos métermázsa,
Nyíri Flóra nagy nyurga.

Csak részleteiben emlékeznek egy, az előzőhöz hasonló mondókára, amit egyesek szerint egy vándorköltő írt, míg mások helybelinek tartják szerzőjét:

Ahogy bejövünk a faluba,
Találkozunk egy vén kecskével,
Jámbor Fejes Gáborral,
Táncos Simon Károllyal,
Szikszainak két eladó lányával,
Barta Józsi nagy fogú mátkájával,
Nagy Bálint két piros pofájával,
Nagy Kálmánnak veszekedős anyjával,
Bajusz József négy levente fiával,
Barkaszi Béni a kerek dongájával,
Barta Béni nagy dilingós lányával,
Hajdu Gyula vasutas pálcájával,
Baksa Béla fájós lábú fiával…

A helybeliek elmondása szerint élt a faluban egy zsidó, aki arról volt híres, hogy mindenkinek adott valamilyen nevet. A történet szerint egy fiatalember költözött a faluba, aki értesült a zsidó ember szokásáról, s elhívta a helyi mulatozóba, ahol áldomást fizetett és pénzt ajánlott neki, hogy őt ne nevezze el. A zsidó köszönettel elfogadta az adományt, s ennyit felelt: „na faszi neked nem adok nevet." Ezután *Faszi*-nak nevezte őt mindenki a faluban.

A fentiekből jól látható, hogy a ragadványneveknek nagy szerepe és hagyománya van és volt a község életében. A legidősebb és már nem élő generációk ragadványneveinek legnagyobb hányada külső és belső tulajdonság alapján keletkezett, így szinte semmiben sem különbözik a ma használatos nevektől.

Irodalom

BACHÁT LÁSZLÓ 1970. A ragadványnevek néhány problémája. In: *Névtudományi előadások. II. névtudományi konferencia.* Szerk. KÁZMÉR MIKLÓS – VÉGH JÓZSEF. Budapest. 130–4.

BALÁZS JUDIT 1982. *A ragadványnevek szerepe Rábaszentandrás névrendszerében.* NytudÉrt. 114. Budapest.

BARABÁS VILMA 1987. Eszeny (Javorovo) család- és ragadványnevei. *Névtani Értesítő* 12: 183–9.

BLANYÁR VALÉRIA 1976. *Nagykálló mai ragadványnevei.* MSzA. 9. Budapest.

BOTLIK JÓZSEF – DUPKA GYÖRGY 1993. *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján.* Ungvár–Budapest.

A. FODOR ÁGNES 1975. *Cigánd mai család- és ragadványnevei.* MSzA. 2. Budapest.

B. GERGELY PIROSKA 1977. *A kalotaszegi magyar ragadványnevek rendszere.* Bukarest.

LEHOCKI TIVADAR 1996. *Bereg vármegye.* Budapest–Beregszász.

MÉSZÁROSNÉ VARGA MÁRIA 1975. *Bazsi község mai névanyagának vizsgálata.* Nyelvtudományi Dolgozatok 15. Budapest.

MIZSER LAJOS 1987. A ragadványnevek típusai az újabb kutatások tükrében. In: *Irodalom és nyelvtudomány*. Főszerk. FRISNYÁK SÁNDOR. Nyíregyháza. 139–44.

ÖRDÖG FERENC 1973. *Személynévvizsgálatok Göcsej és Hetés területén.* Budapest.

POSGAY ILDIKÓ 1973. *Rábacsanak személynevei.* Nyelvtudományi Dolgozatok 12. Budapest.

SEBESTYÉN ZSOLT 2003. Ragadványnévadás Hetyenben. In: *Acta Hungarica* 130–3. Ungvár.

TÓTH KATALIN 1974. A Karancs vidéki ragadványnévadás kérdéseihez. *Magyar Nyelvjárások* 12: 95–107.

KOVÁCS ANDRÁS

ANDRÁS KOVÁCS, **Nicknames in village Som**

The author examines the nicknames from the village Som, a Hungarian settlement in district Beregszász (Ukraine), near the Hungarian border. The majority of the more than 200 nicknames collected serve to differentiate people bearing the surnames *Ködöböcz* and *Nagy (Hentes* 'butcher' *Ködöböcz*, *Kis* 'Little' *Nagy Béla)*, and are mostly typical of men. Nicknames in most of the cases refer to physical characteristics or to occupations. Regarding their use, nicknames consist of one or two, sometimes three elements, and a great many of them are inheritable.